Maastricht in Beeld

De Onze-Lieve-Vrouwe, de pandhof

39.2

juni 2022

De Onze-Lieve-Vrouwe, De Sterre der Zee, *De Slevrouwe*, deel 2: de pandhof

Een pandhof hoort bij een klooster, het is een omsloten tuin. Omsloten, zodat de tuin is afgesloten van de buitenwereld. Zo kan de geestelijke zich volledig wijden aan zijn of haar religieuze taak, zonder afgeleid te worden.

Om de tuin heen is vaak een kloostergang. Een overdekte galerij met bogen of pilaren. Soms open, maar wegens het klimaat vaak gesloten en voorzien van vensters zoals hier.

Omdat deze kloostergang gebouwd rond 1558, en dus laat gotisch is, zijn de ramen in gotische stijl. Ook zijn in het plafond de kruisribgewelven zichtbaar.

De gang bestaat uit drie geledingen, de vierde ligt in de kerk, maar een doorgang is er niet. Een rondwandeling is dus niet mogelijk. We kunnen vanuit het schip ter hoogte van het noordelijke transept de gang in. De ingang van het pandhof ligt in de tweede geleding. De derde geleding eindigt bij een dubbele deur bij de Merodekapel.

Adres: Onze Lieve Vrouweplein 9
Wikipedia: wikipedia.org/wiki/Onze-Lieve-Vrouwebasiliek_(Maastricht)

Aan het begin van de gang staat een rek met flambouwen. Kaarsen in een glas, met zilveren kapje, aan een lange stok. Scharnierend bevestigd, zodat de kaars altijd rechtop staat. Ze worden meegedragen door misdienaars of acolieten tijdens de mis en ook tijdens een processie. Een misdienaar is een jongen of meisje die behulpzaam is tijdens de mis. Acolieten zijn misdienaars ouder dan 16.

Het beeld van de heilige met hoorn is Sint-Hubertus. Het is neo-gotisch, 19de eeuws. Verder een gevleugelde kandelaar uit dezelfde periode.
En een barokke putto in zwarte steen, vermoedelijk ooit een deel van een altaar.
Op de foto links zes kandelaars, Maastrichts zilver, gebruikt tijdens de lijdenstijd, de periode vanaf carnaval tot Pasen.
Rechts staan we voor de deur van de sacristie. Aan beide zijden staan hardstenen zuilen met versiering in de stijl van Luikse renaissance.

We kijken op de foto links even naar het plafond en we zien een simpel kruisribgewelf. De spitsbogen links en rechts met daartussen twee diagonale ribben met in het midden een sluitsteen. De vier segmenten zijn opgevuld met mergelblokken en vormen gebogen gewelfkappen. Ze hebben alle vier een middelpunt (dichtbij het kruispunt) en ook daar zit een sluitsteen. In de gang is de winkel, nu in een nieuw onderkomen. De kleur is mariablauw. En aan het eind van de gang, onder het grote kruis, is de ingang van de schatkamer te zien. De toegang is €2,50. Aan de muur hangen verschillende rouwborden. Als iemand overleden was, werd er zo'n bord gemaakt en aan de gevel van diens woning opgehangen. De begrafenis vond plaats in de (parochie)kerk. Na de plechtigheid werd het rouwbord in de kerk opgehangen. OB of OBYT betekent overleden, heengegaan. De datum 21 Xbris betekent 21 oktober, de tiende maand. En altijd een familiewapen.

In een hoek van het pandhof zijn de fundamenten te zien van een Romeinse toren die deel uitmaakte van de ommuurde versterking, het Romeinse castellum uit de derde of vierde eeuw. Op de afbeelding rechts zien we daar een deel van in rood. Het vierkant bovenin is een poortgebouw, de drie cirkels zijn torens met daartussen de muren. De bovenste stond op de plek van het pandhof, de kerk is deels over de resten gebouwd. Dit fundament werd in 1910 tijdens werkzaamheden gevonden. Aan de zuidkant, waar de fietsenstalling is, en bij het wachthuisje stonden de andere torens. Wie op het Onze Lieve Vrouweplein naar de westgevel kijkt, zien rechtsonder een paar grote stukken steen. Het zijn spolia, resten van een oud Romeins bouwwerk. En in de kelder van hotel Derlon zijn veel meer Romeinse resten. Die kelder kan bezichtigd worden. Maar vraag wel toestemming bij de Receptie aan de ingang, de ruimte is gereserveerd als restaurant.

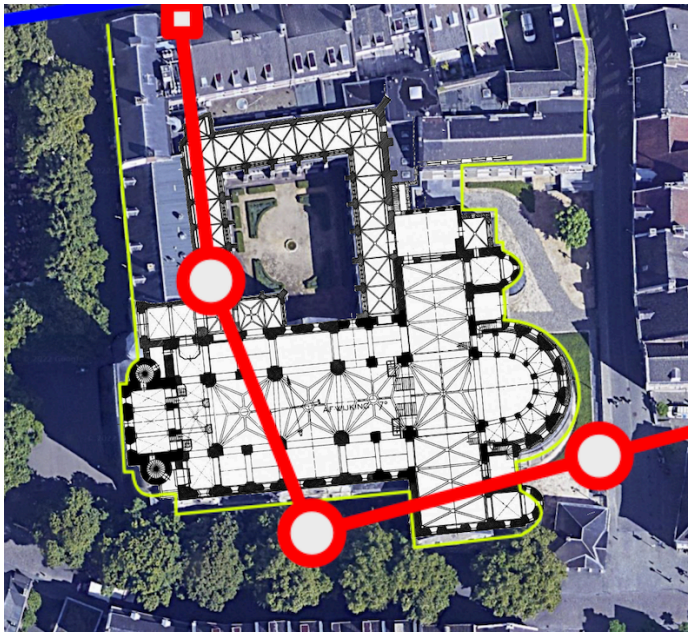

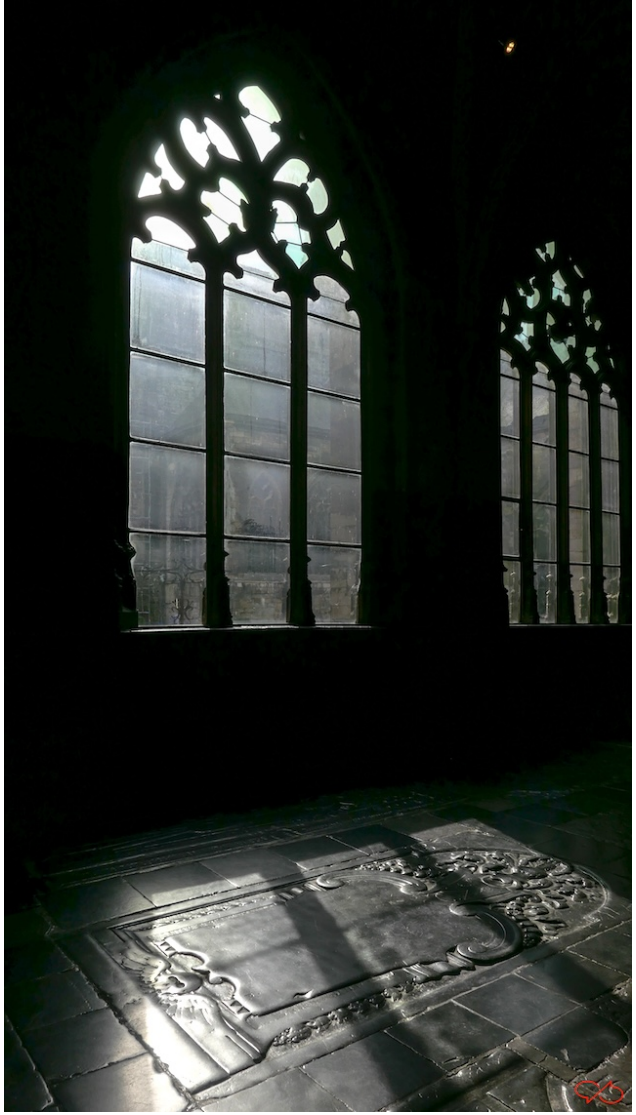

In de laatste gang staat een baldakijn en daarvoor een baar. Daarop wordt het beeld van Onze Lieve Vrouw meegedragen tijdens processies, net als het baldakijn. Wie door de gangen loopt, zal ongetwijfeld de grote grafstenen zien, het zijn er tientallen. De kloostergang eindigt bij de deur die we zien op de foto rechts. Achter de deur ligt het portaal van de Merodekapel, de kapel van de Sterre der Zee. De deur zit vol met briefpanelen, maar het doet erg 19de eeuws aan.

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht.
De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:
https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

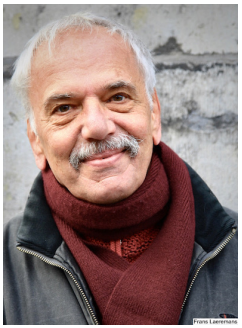

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom 6.14
Opmaak: Apple Pages 11.1
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele